

העימות באיראן הסתיים, עכשיו מתחיל הקרב האמיתי

25.06.2025 | ר"ר יצחק קליין | written by

עם הפסקת האש מול האיראן מתחיל השלב המכריע של המערכה [?] שלב האכיפה. כל ניסיון לשחזר את ההגנה האווירית של אירן, לחלץ את הטילים הבליסטיים הלכודים במאגרים שהופצו, לחדש את ייצור הטילים והצנטריפוגות או לשקם את מתקני הגרעין ההרוסים, צריכה לגרור פעולת סיכול מיידית. מבחינת ישראל זה לא יותר מ"פסק זמן". תחשבו על הפסקת האש עם חיזבאללה [?] לולא האכיפה ההדוקה של חיל האוויר ההסכם עצמו לא היה שווה דבר. איומי ישראל להכות בכל רגע בסוריה תחת שליטתו של חאפז אסאד האב שמרו על שקט בגבול הגולן משך יותר מ-30 שנה, כל עוד אסאד האב היה בשלטון.

כשלוש שעות אחרי כניסת הפסקת האש לתוקף בחרו האיראנים להפר אותה אולם טראמפ מנע תגובה ישראלית הולמת. האם זהו מקרה בוחן לתקופה שאנחנו נכנסים אליה? אני מקווה כי ראש הממשלה הדגיש בפני הנשיא טראמפ כי האירנים ינסו אותו שוב ויפרו את הפסקת האש בשנית וכי הוא מצפה ממנו לעמוד לצד ישראל במקרים כאלה.

הישגי המלחמה

אז מה הספקנו להשיג עד כה? האם מבצע "עם כלביא" השיג את מטרותיו?

אף שמידת ההצלחה של המתקפה האמריקנית על מתקני הגרעין טרם התבררה, ואף שהאורניום האיראני שהועשר לדרגת 60% חומר בקיע נמצא במקום לא ידוע, תכנית הגרעין האירנית מושבתת. ככל הנראה נשללה ממנה היכולת להפוך את ה-60% ל-90% הנחוצים לנשק גרעיני.

האיראנים איבדו כמחצית ממלאי הטילים הבליסטיים שהיה להם בתחילת המלחמה: מתוך מלאי של כ-2500 טילים הם שיגרו בין 500 ל-600, ולפי טענתו של יו"ר המל"ל צחי הנגבי בעדות בפני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, כ-800 נוספים נקברו תחת מאגרים תת-קרקעיים שהופצו. הגנרל האמריקאי דיוויד פטראוס (שפיקד על כוחות ארה"ב באפגניסטן לפני תקופת ג'ז ביידן) אמר בראיון ל-WSJ כי "חשבון הטילים נוטה עכשיו מאוד לטובת ישראל". גם רבים ממשגרי הטילים נהרסו, ויש הטוענים כי מדובר בשני שליש מהמשגרים. בימים האחרונים של המלחמה ראינו כי אתרי השיגור בצפון מערב אירן הושבתו מחשש לפגיעה ישראלית וכי השיגורים עברו לחלק המזרחי של המדינה. הטילים ששוגרו משם היו בעלי טווח ארוך יותר וחלקם עם ראש נפץ עוצמתי יותר, אך לאירנים יש פחות כאלה, וחיל האוויר עמד להשבית גם את אתרי השיגור האלה אלמלא הפסקת הלחימה. לסיכום ישראל לא הספיקה להשמיד את כלל מערך הטילים של איראן אך המגמה היתה ברורה.

אבל ההישג החשוב ביותר במלחמה היה דווקא העליונות המוחלטת במרחב האווירי של איראן. כך יכולים היו מטוסינו להגיע לכל מטרותיהם בבטחה. זהו הישג שאסור לנו בשום פנים לאבד: רק בעזרתו נצליח לשמור על שאר ההישגים שלנו בתקופה שאחרי הפסקת האש הפורמלית.

הדברים שלא קרו

חשוב לדבר גם על מה שלא קרה. מבחינת ישראל תנאי הכניעה האופטמליים של המשטר בטהרן היו צריכים לכלול מסירה של כלל מאגרי האורניום (בכל רמות ריכוז) והטילים הבליסטיים לידי ארה"ב, כמו כן לא נראה שהיכולת של איראן לממן ולחמש ארגוני פרוקסי ברחבי המזרח התיכון נפגעה במידה ניכרת.

ומכאן לסוגיה הבווערת של הפיכת המשטר. ישראל לא הגדירה את הפיכת המשטר כאחת ממטרות המבצע. יש הטוענים כי זוהי הדרך היחידה שבה נוכל להבטיח את ביטחוננו אולם אני ועוד רבים וטובים סבורים כי קשה מאוד להפיל משטר רודני ללא תנועת התנגדות פנימית רחבה ומגובשת, ועדיף גם חמושה, כפי שראינו בסוריה. באיראן אין תנועה כזאת ולכן כל מאמץ לעורר הפיכה היה עולה בתוהו.

עם זאת קשה להאמין כי אין בצמרת האירנית אנשים שיידרשו לשלם את המחיר על קריסת התכנית הצבאית של איראן, שהושקעו בה מאות מיליארדי דולרים. במאמר שפרסם ההיסטוריון והפעיל הפוליטי האיראני-אמריקני עראש עזיזי בתחילת השבוע הופיע רמז עבה לשינוי פנימי באיראן: לטענתו יש בטהרן שמתכננים את הדחתו של המנהיג העליון ח'מנאי והחלפתו בדמות מתונה יותר. העובדה שעזיזי הוא לכאורה מתנגד משטר גולה עם קשרים טובים מאוד עם אנשים בצמרת בטהרן ואזכור השמות המלאים של האנשים שאיתם שוחח בתוך הכתבה מטילים ספק במהימנות הדברים, אך ייתכן והכתבה הזו אכן משקפת לגיטימציה כלשהי באיראן לדבר בגלוי על שינוי. בנוסף מדרכו של עולם אמירות כאלה נוטות לצבור מומנטום בזכות עצמן, יהיו כוונות יוזמיהן אשר יהיו.

האם משהו באירן ישתנה?

באותו בוקר שבו השמידה ארה"ב את מתקני הגרעין שיגרה איראן מטח גדול של טילים אל ישראל וסימנה לכאורה שהיא מוכנה להמשיך במלחמה. יום למחרת מקור אירני רשמי טען באוזני כתב CNN כי המלחמה עשויה להימשך שנתיים. האתגר שעמד בפני ישראל באותה עת היה אפוא לגרום למשטר להשלים עם ההפסד שלו במערכה, ומכאן הגיעו ההפצצות המסיביות על מוסדות השלטון והכלכלה לפני סיום המבצע. ישראל רצתה להראות למשטר כי ביכולתה להסב נזק כבד למוסדות השלטון ולמשק האיראני ללא הגבלת זמן וללא יכולת תגובה אמיתית של איראן. ואכן לאחר יממה נוספת מי שמנהל את העניינים בטהרן הגיע למסקנה כי מוטב לעצור עכשיו לפני שיהיה מאוחר מדי.

אי אפשר לדעת מה ילד יום אבל איראן ספגה במלחמה הזו מהלומה מהסוג שישראל הנחיתה על אויביה בעבר, מהלומות שהביאו ברבות השנים לשינוי משמעותי ביחס של העולם הערבי למדינה היהודית. התבוסות של מצרים וירדן במלחמת ששת הימים ושל מצרים במלחמת יום הכיפורים לא הביאו לשינוי של המשטר ובכל זאת גרמו למדינות אלה לאמוד מחדש את האינטרסים שלהם ולחתום על הסכמים מדיניים עם ישראל. נחיה ונראה.

פורסם באתר מידה, בתאריך 25.06.2025.